

graveque inter ipsos & Christianos bellum flagraret, quodam in conflictu inter alios captus est Christianus, quem Maurorum rex, ob formæ venustatem, facilitatemque morum, libertate donavit, eundem apud se in palatio retinens. Inter hunc porro filiamque regis tanta tamque casta coaluit familiaritas; ut articulis hæc Christianæ fidei præcipuis imbuta, Christianisque commorari deinceps avens & commori, torum conjugalem pollicita, fugam cum captivo fuerit molita. Quum autem Rex diligenter illos persequeretur; in rupem, quam dixi, ut ibi delitescerent, fugerunt: videntes autem se detectos, & rupem à Mauris undique circumseptam animadvertentes, cacumen conscenderunt; seque, supplicio, quod ab Rege expectabant, territi, mutuo complexu præcipientes inde dederunt. Ad cuius rei memoriam in ejusdem rupis dorso, inque via publica cruces erectæ videntur.

Iuxta Barcinonem mons est, quem *Mont-Ivi* vocant adcolæ: sunt qui interpretantur *Montem Iovis*; alii melius *Montem Iudæorum*, qui quondam illic sepeliebantur, quorumque plura adhuc ibi sepulcreta & signa. In vertice turris est; unde speculator, die quidem linteo velo, noctu vero facibus, navigiorum adventum Barcinonæ civibus ostendit.

Fluvii maxime clari scriptorum fama sunt, in Tarraconensi Iberis, nunc *Ebro* dictus, navigabili commercio dives: in Bætica Bætis, nunc *Guadalquivir*: inter Bætiam ac Lusitaniam *Anas*, nunc *Guadiana*: totus ad Medelinam oppidum cuniculo se condens, post octavum circiter milliæ germanicum renascitur. *Tagus*, nunc *Tajo*, in Tarraconensi provincia ortus, Oceanum intrat, mediam Lusitaniam secans, auriferis quondam arenis celebratus. Inter Lusitaniam & Tarraconensem provinciam *Durius*, vulgo *Duero*, supra Numantiam in Celtiberis ortus, in eundem effunditur Oceanum. Ultra est in Gallæcia *Minus*, vulgo nunc *Minio* dictus. Sub Pyrenæo autem *Sicoris*, vulgo *Segre*, Ilerdam oppidum præterlapsus, in Iberum defluit.

Nefas autem fuerit non adscribere, coronidis quasi loco, præclarum hominis Galli de Hispania testimonium: quo quidquid in ejus laudem & commendationem proferri potest, aut ab aliis prolaturum est, succincte nervoseque repetitur. Gallus iste, Latinus Pacatus est, qui Panegyricum doctissimum scripsit Theodosio Imperatori Hispano; in eo sic inter alia loquitur: *Iam profecto constabit, eum Principem declaratum, qui & ab omnibus legi debuerit, & ex omnibus. Nam primum tibi mater Hispania est, terris omnibus terra felicitior: cui excolendæ atque adeo ditandæ, impensius, quam cæteris gentibus, supremus ille rerum fabricator indulsit; quæ nec Austrinis obnoxia æstibus, nec Arctoïis subjecta frigoribus, media foretur axis utriusque temperie: quæ hinc Pyrenæis montibus, illinc Oceani æstibus, inde Tyrrheni ma-*
Hispania.

ris littoribus coronata, naturæ solertis ingenio, velut alter orbis includitur. Adde tot egregias civitates; adde culta, incultaque omnia, vel fructibus plena, vel gregibus: adde auriferorum opes fluminum; adde radiantium metalla gemmarum. Scio fabulas poetarum, auribus mulcendis repertas, aliqua nonnullis gentibus tribuisse miracula, quæ dum sint vera, sint singula, nec jam excutio veritatem. Sint (ut scribitur) Gargara proventu læta tritici; Menavia memoretur armento; Campania censeatur monte Gaurano; Lydia prædicetur amne Pactolo; dum Hispaniæ uni, quidquid laudatur, assurgat. Hæc durissimos milites, hæc expertissimos Duces, hæc facundissimos Oratores, hæc clarissimos vates parit: hæc Iudicum mater, hæc Principum est: hæc Trajanum illum, hæc deinceps Hadrianum misit imperio, huic te debet imperium. Cedat his terris terra Cretensis, parvi Iovis gloriata cunabulis; & geminis Delos reputata numinibus; & alumno Hercule nobiles Thebæ. Fidem constare nescimus auditis, Deum dedit Hispania, quem vidimus.

Insularum Hispaniis adjacentium celebriores *Insulae* sunt, Balears duæ, item Ebusus, & Gades. Balears contra Tarraconensia littora sitæ, haud longe inter se distant, & à spatio suo cognominibus acceptis, Majores, Minoresque plurali numero, vel etiam singulari Major, Minorque appellantur: funda olim bellicosæ, unde & nomen traxisse putantur, quasi *ἄνδρ' ἔβληεν*, id est à jaculando: Græcis Gymnasiæ dictæ, *ἄνδρ' ἔβληεν*, id est, à nuditate, quod incolæ aliquandiu nudi vitam egisse dicantur. nunc vulgo Malorca, & Menorca. Piratica olim incolæ maxime vivebant: Carthaginensibus iidem contra Rom. stipendiarii, donec, Hispaniis debellatis, à Romanis subigerentur. Mauri postea ex Africa occuparunt, cum Hispanias diriperent, regnumque adjecta Ebuso insula in iis condiderunt: quos tandem Iacobus Arragoniæ rex ejecit. Ebusus inter Majoricam & Hispaniam sita est; frumentis tantum non fecunda: ad alia largior, & omnium animalium, quæ nocent, adeo expers, ut nec ea quidem, quæ de agrestibus mitia sunt, aut generet, aut si invecita sint sustineat. Hodie *Tyrica* dicitur, salis copia maxime celebris. In capite Bætici, ubi extremus antiquis mortalibus noti Orbis erat terminus, insula Gades fretum contingit, quod inde Gaditanum perhibetur, à continenti angusto spatio ac veluti flumine abscissa: quam Tyrii, à rubro mari profecti, Erythræam, Pœni lingua sua Gadir, id est sepe nominarunt. In hac Geryonem, cuius boves Hercules abduxit, habitasse fabulati sunt. Tyrii condidere in ea ejusdem nominis urbem, quæ postmodum evasit opulentissima: nunc etiam emporium haud ignobile, vulgari vocabulo *Cadix*, & corrupte *Calis*, dictum.

Lingua Hispanorum ex multis conflata est. *Lingua*. Nam qui exactam ejus habent cognitionem, non ignorant innumeras in ea esse Maurorum Gothorumque (utrorumque enim in Hispania imperium fuit) voces, quas colligere infiniti es-